

L'HOSPITAL-ASIL DE GRANOLLERS, HISTÒRIA I ARQUITECTURA

Benet Meca Acosta

Professor Titular de la Universitat Politècnica de Catalunya. Departament d'Expressió Gràfica Arquitectònica II. Arquitecte Tècnic.

Santiago Ventura Herrera

Arquitecte Tècnic

EL CONTEXT HISTÒRIC

GRANOLLERS A PRINCIPIS DE SEGLE XX

El creixement, tant demogràfic com urbanístic i econòmic, de Granollers i la Comarca del Vallès Oriental que s'havia iniciat als darrers anys del segle XIX, va continuar també a principis del segle XX.

La indústria, basada en el tèxtil, va consolidar-se definitivament a Granollers durant la segona dècada del segle amb la introducció de l'electricitat (1913) gràcies a l'empresa local Estebanell i Pahisa convertint Granollers en una de les viles més ben proveïdes de subministrament elèctric de tot Catalunya.

Molt directament lligat al creixement demogràfic, la vila també va experimentar un creixement urbanístic, que es va fer sobretot en sentit nord-sud, condicionat per la carretera, el ferrocarril de França i el Congost (el primer pont no es va inaugurar fins al 1915). L'extensió del municipi es va donar gràcies a les annexions del barri del Lledoner i de Palou, a la dècada dels anys vint.

Els serveis sanitaris de la comarca estigueren sempre molt localitzats a Granollers. A part dels metges locals, a partir de mitjans del segle XIX hi havia a Granollers un hospital amb un metge i la col·laboració de tres monges Carmelites, segons un contracte subscrit entre l'ajuntament i la congregació el 1855.

A principis del segle XX, l'Hospital en funcionament a Granollers era l'antic convent dels Caputxins (construït aprox. l'any 1820) a l'actual carrer Agustí Vinyamata de Granollers. L'edifici estava situat al costat de l'antic cementiri i separat tan sols per una tanca. Un edifici que segons l'inspector provincial de sanitat en la seva visita l'any 1910 descrivia les condicions en què es trobava l'edifici: <<El edificio del Hospital lo encuentro muy deficiente, de escasa luz y ventilación, las salas destinadas a enfermería, cuyos techos de muy poca elevación, permiten poca capacidad de aire respirable. Las camas se encuentran hacinadas, el agua no abunda, los retretes dejan mucho que desear y no existe en él una sala aséptica destinada a la práctica de operaciones>>.

EL TRAÇAT DEL FERROCARRIL DE FRANÇA

El creixement de la vila, però, restava molt condicionat per al pas del ferrocarril de França molt a prop del centre per pressions ciutadanes, contràriament al parer de la companyia, que volia situar-la més apartada del centre, al costat de l'antic Convent dels Caputxins. El canvi de traçat de la via es feia, doncs,

indispensable per tal de permetre que la ciutat és pogués eixamplar cap a llevant. Un dels principals impulsors d'aquest projecte va ser Francesc Ribas i Serra emparentat amb la família Barangé de Granollers en casar-se amb Eulàlia Barangé i Bachs, germana de Josep, personatge molt influent a l'administració municipal i que va ser alcalde de la ciutat en diversos períodes. Ribas va gestionar la vinguda dels enginyers de la companyia de ferrocarrils per tal que inspeccionessin sobre el terreny les dificultats que plantejarien el trasllat de les vies i de l'estació.

D'aquestes visites transcorregudes en els anys 1909 i 1910 se'n tragué la conclusió que la dificultat més gran era la proximitat de l'hospital dels caputxins a la nova estació i que era necessari enderrocar-lo en gran part per permetre el pas de les vies. Així doncs, l'enrunament de l'antic hospital i el canvi del traçat del ferrocarril eren dues qüestions estretament lligades.

ELS BENEFACTORS DE L'HOSPITAL-ASIL

FRANCESC RIBAS I SERRA

Francesc Ribas va néixer a Barcelona l'any 1872, quant va acabar la seva etapa de formació professional va integrar-se al negoci familiar, que va instal·lar una serradora a Palou l'any 1903. El seu casament amb Eulàlia Barangé l'any 1899 va ser la millor sort que va poder tenir la vila de Granollers, ja que Ribas va iniciar, impulsar o col·laborar en la majoria d'obres de reforma i millora de la ciutat, d'entre les quals destaquen el pont sobre el Congost, el canvi de traçat de la via i de la nova estació del ferrocarril, així com el nou Hospital-Asil de Granollers, del qual fou el principal impulsor. Però no va ser tan sols a Granollers, on aquest personatge ve treballar per aconseguir millores.

Les millores aconseguides al poble del Figaró -la construcció d'un baixador del ferrocarril i d'un pont sobre el Congost que uneix la població amb l'Estació i l'Escola Pública- van fer que a l'octubre de 1908 fos nomenat fill adoptiu de la població. Va ser membre de diverses associacions: de la Societat d'Atracció de Forasters, del Reial Automòbil Club de Catalunya, de la Societat Econòmica d'Amics del País de Barcelona, i va treballar en la gestió de carreteres i ponts a tot Espanya. Va morir a Barcelona el 15 de febrer de 1929 i on segons les cròniques de l'època *<<va ser una imponent manifestació de dol, a la qual s'associaren múltiples representacions de la vida Barcelonina en tots els seus aspectes: amics particulars, amics polítics, gent de finances i grans industrials>>*. On també hi assistiren una representació de l'Ajuntament de Granollers i de la junta de reforma de l'Hospital-Asil de Granollers. L'ajuntament de Granollers va acordar, el 15 de gener de 1931, posar el nom de Francesc Ribas al tram de la carretera de Cardedeu que és dins del terme de Granollers.

FRANCESC FÀBREGAS I FAUSTINA MATA

El matrimoni format per Francesc Fàbregas i Faustina Mata, uns dels principals benefactors de l'Hospital-Asil, van dedicar gran part de la seva vida i de la seva fortuna a l'ajuda dels més necessitats, a través de nombroses obres de caritat.

El 16 de febrer de 1905, Faustina Mata (nascuda el 18 d'agost de 1866) és va casar de segones núpcies amb Francesc Fàbregas després d'enviudar al 1903 d'un advocat d'Olot i esdevenir hereva universal dels seus bens.

Francesc Fàbregas i Mas, nascut l'11 de novembre de 1857, fill d'un industrial adober, va cursar els estudis de medicina i cirurgia i es va llicenciar l'any 1880. Va ser membre de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de la Societat Econòmica d'Amics del País de Barcelona. A la mort del seu germà gran, va heretar, entre altres propietats, diverses terres al pla de Palou.

L'any 1917 el Doctor Fàbregas va interessar-se per les dificultats per les quals passava la Junta constructora del nou Hospital-Asil de Granollers, que havia hagut d'aturar les obres de l'asil per què s'havien acabat els diners de la subscripció popular, i de la mà de Francesc Ribas, va oferir-se per finançar les obres que faltaven per acabar el pavelló. La seva ajuda a la institució granollerina, i al llarg dels anys va contribuir-hi amb el mobiliari de l'asil, amb la instal·lació i l'equipament d'un quiròfan i amb la compra de piques per al convent; a més d'altres aportacions en efectiu.

L'any 1924, en morir Faustina Mata, nomenà al seu marit hereu universal vitalici de tots els seus béns, tret dels que havia rebut del seu primer marit que deixà als familiars d'Olot. El testament de Faustina deixava 50.000 ptes. Per a construir renda a l'Hospital-Asil de Granollers i diners i immobles suficients per construir tres pavellons sanitaris: el primer al complex de la Maternitat, el segon al projecte de la nova casa de Caritat d'Horta, i el tercer a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau dedicat als tuberculosos, a més de donacions per hospitals i obres benèfiques. Francesc Fàbregas morí a Barcelona el 15 de desembre de 1933, i en el seu testament deixava gran part dels seus béns per ser distribuïts a les cases de Maternitat i de la Caritat i a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona.

El Dr. Fàbregas va rebre reconeixements per la seva obra benèfica en diverses ocasions. El 3 de setembre de 1924 se li va fer un homenatge a l'Hospital-Asil de Granollers, on es va descobrir una làpida commemorativa al vestíbul de l'asil, que encara actualment es pot contemplar. A l'acte van assistir-hi l'Ajuntament en corporació, la Junta de Construcció de l'Hospital-Asil, el Rector de la Universitat de Barcelona i el President de la Mancomunitat de Catalunya, Alfons Sala, a més d'un públic nombrós. Poc després, pel gener de 1925, li era lliurada la gran Creu de Beneficència i, pel març de 1928, se'l va nomenar Fill Adoptiu de Granollers, en agraïment pel seu altruisme i les seves obres de beneficència.

JAUME CORBERA

Jaume Corbera i Tiana, nascut a Granollers l'any 1846, va adquirir una posició acomodada gràcies a la indústria tèxtil. Era un home preocupat per ajudar als més necessitats, va fer donacions per obres de caritat, d'entre les quals destaca l'aportació de 70.000 Ptes. per a la construcció de l'edifici de l'hospital del nou conjunt Hospital-Asil de Granollers i la construcció de cases per famílies obreres.

L'any 1916, va ser nomenat Fill Predilecte de Granollers. Va morí a Barcelona, el 5 de gener de 1927. Als funerals van assistir-hi nombroses personalitats del món de la indústria, de la banca i del comerç, a més d'una representació oficial

de l'Ajuntament de Granollers i altres ciutadans. Va formar part de la Junta del Patronat de l'Hospital-Asil de Granollers i quan va morir va deixar a l'institució sis cases al carrer Primer Marquès de les Franqueses.

LA JUNTA DE REFORMA DE GRANOLLERS I CONSTRUCCIÓ D'UN NOU HOSPITAL-ASIL

Al gener de 1914 és constituït la <<Junta de Reforma de Granollers i construcció d'un nou Hospital-Asil>> que s'encarregà de tirar endavant el projecte. La Junta és va crear amb l'objectiu de posar-se en contacte amb la companyia ferroviària i amb els propietaris afectats pel canvi del traçat de la via, i al mateix temps de tirar endavant la construcció del nou Hospital-Asil.

Aquesta Junta estava composta per dos comitès, un d'Honor i un altre d'Executiu. El comitè d'Honor estava integrat per l'alcalde Bonaventura M. Plaja; el diputat a corts Enric Prat de la Riba; Fèlix Fages, Luís Pericas i Alexandre Bosch, diputats provincials; els jutges de primera instància i municipal; el registrador de la propietat; els presidents de les societats Casino de Granollers, Centre Catòlic, Unió Liberal, Alhambra, Creu Roja, Societat Coral <<Amics de la Unió>> i de la Cambra Agrícola; pels directors dels periòdics locals; i Josep Maluquer i Salvador, Excm. Sr. Anton d'Argila i Andreu de Boet. El comitè Executiu es va constituir de la manera següent: president, Francesc Ribas; vicepresidents, Josep Barangé i Fèlix Fages; tresorer, Josep Pibernat; secretari, Jaume Serra i Dachs; vocals, Mn Onofre M. Biada, Anton Cunillera, Esteve Riera, Jaume Estrada, Josep Coma, Manuel Puntas, Bonaventura Viladecans, Miquel Blanxart, Francisco Torras, Josep Tardà, Joan Verdaguer i Anton d'Argila.

Les primeres accions de la <<Junta>> van ser demanar a tots el propietaris que tinguessin terrenys d'entre quatre i sis quarteres i volguessin cedir-los o bé oferir-los en bones condicions, que els hi ho fessin saber, e iniciar una subscripció entre diverses persones de la ciutat per tal de recollir diners per la construcció del nou Hospital-Asil que ja havia donat els primers fruits.

Pel febrer de 1914, es va anunciar que un ciutadà de Granollers havia ofert 70.000 ptes. per a la construcció del nou Hospital-Asil amb la condició que no és conegué el seu nom, encara que més endavant es va saber que es tractava de Jaume Corbera i Tiana, i es va triar terreny més idoni per l'emplaçament dels nous edificis entre els que havien estat oferts.

S'elegí la parcel·la al costat de la carretera de Cardedeu, desestimant uns terrenys pròxims a la carretera de Mataró.

LA COL·LOCACIÓ DE LA PRIMERA PEDRA

Amb l'adquisició dels terrenys per 6.250 Ptes. i l'aprovació dels plànols de l'Arquitecte Josep M. Miró i Guibernau -que s'havia fet càrrec del projecte gratuïtament- l'assumpte és començava a encarrilar. A finals de Juliol ja s'havien adjudicat a Felip Baixeras les obres per a la construcció dels fonaments del pavelló asil, i per la Festa Major d'aquell mateix any es va fer l'acte de col·locació de la primera pedra. La cerimònia es va fer el 5 de setembre de 1914, amb l'assistència de nombroses autoritats locals i nombroses personalitats, i va ser presidida per el Dr. Valentí Carulla, rector de la Universitat de Barcelona.

LA CONSTRUCCIÓ DE L'HOSPITAL-ASIL

L'obra tenia un pressupost de 200.000 Ptes. (60.000 Ptes. per al pavelló destinat a asil, 70.000 Ptes. per al pavelló destinat a Hospital que van ser donades per Jaume Corbera i 50.000 Ptes. per al pavelló convent). Els treballs però, anaven lents, tant lents com la recollida de les contribucions econòmiques. El mes de juliol de 1915 les parets de l'asil eren a l'alçada del primer pis i es preveia que per al mes de setembre ja estigues cobert, mentre que s'anunciava que aviat s'iniciarien les obres del pavelló Hospital. En aquestes mateixes dates es va fer públic que l'edifici central, destinat a capella i convent per a les monges, es pagaria dels diners que s'obtidrien de la venda de dos retaules de la parròquia de Sant Esteve a la Junta de Museus de Barcelona. Amb aquesta darrera aportació s'assegurava la construcció del cos central del conjunt hospitalari.

Els retaules venuts eren les catorze taules que es conservaven del retaule gòtic de Sant Esteve, obra del taller dels Vergós de finals del segle XV, i el retaule de Sant Sebastià i Sant Eloi, també atribuït als Vergós, que actualment es conserven al Museu Nacional d'Art de Catalunya. Encara que amb dificultats econòmiques, el nou Hospital-Asil anava avançant, gràcies a les donacions rebudes i el Dr. Francesc Fàbregas es va oferir a posar el diners que faltaven per acabar les obres del pavelló Asil, que estaven paralitzades perquè s'havien acabat els diners de la subscripció popular.

Pel setembre de 1920 va ser el mateix Josep M. Miró i Gibernau qui demanava als Granollerins un darrer esforç per acabar les obres i explicava què faltava per enllestir per tal que fos possible instal·lar-hi malalts: adquisició i col·locació de la cuina, establiment de la claveguera de desguàs des dels edificis a les clavegueres de la vila, instal·lació de la llum elèctrica i l'augment del cabal d'aigua per proveir l'hospital.

A més de les instal·lacions descrites anteriorment, mancaven encara altres coses també importants, com eren: el tancament definitiu del terreny, la caseta per al director espiritual, la caseta per al porter, el pavelló per infecciosos, així com poder disposar del material complet per a la sala d'operacions i una estufa de desinfecció. Els tres darrers anys abans de la inauguració van avançar molt lentament els treballs per deixar acabats els nous edificis, fet que generava crítiques i interpel·lacions diverses per la paralització de les obres. Finalment, pel juny de 1923 es va fer públic l'estat de comptes.

LA INAUGURACIÓ DEL NOU HOSPITAL-ASIL

La inauguració va ser anunciada per al dia 25 de juliol de 1923, a les 5 de la tarda, amb l'assistència de les primeres autoritats locals i provincials. La premsa local va fer ressenyes més aviat escasses de l'acte. Des de La Gralla es feia la queixa que s'havia fet una inauguració poc popular, només amb la presència d'algunes autoritats i es proposava que, quan totes les dependències estiguessin a punt de rebre els malalts i asilats, s'organitzés una gran inauguració a la qual poguessin assistir tots els veïns de Granollers.

En canvi, la festa va tenir un gran ressò a la premsa de Barcelona., Les publicacions El Dia Gráfico, La Hormiga de Oro, D'ací i d'allà o Mundo Gráfico van il·lustrar les seves cròniques amb nombroses fotografies; i La Vanguardia,

Las Noticias, El Diluvio, Diario de Barcelona, El Correo Catalán, La Tribuna, La Veu de Catalunya, El Noticiero Universal, El Liberal, i La Publicitat, entre altres, van publicar extensos articles amb el relat de l'acte celebrat a Granollers. Aquesta àmplia difusió entre la premsa era deguda, sens dubte, al gran cercle d'amistats i relacions amb què comptava Francesc Ribas. El reportatge més extens, però, es va publicar a la revista Barcelona Atracció de la <<Societat d'Atracció de Forasters>>, de la qual era soci Ribas.

La tribuna, que va ser instal·lada al pati de l'edifici, va ser ocupada per l'alcalde accidental de Granollers, Carles Puigrodón; Santiago de Riba, en representació de la Mancomunitat; Francesc Puig i Alfonso, president de la Societat Econòmica d'Amics del País; Bonaventura Plaja, tinent d'alcalde de l'Ajuntament de Barcelona en representació de l'alcalde; el tinent coronel Gonzalo García Ruiz de Castañeda, en representació del capità general; Xavier Flaquer, diputat provincial; el Dr. Parés, vicari capitular en representació del bisbe de Barcelona; Josep Creus, jutge municipal; i Juan Panteleoni, de la <<Societat d'Atracció de Forasters>>. També van seure a la tribuna presidencial l'Ajuntament de Granollers en corporació, representants d'entitats locals, els exalcaldes Francesc Torras Villà i Josep Barangé, a més de Francesc Ribas i Jaume Serra, president i secretari de la <<Junta de Reforma de Granollers i construcció d'un nou Hospital-Asil>> respectivament, i de Josep Coma i Francesc Verdaguer, vocals de la <<Junta>>.

Francesc Ribas va pronunciar un discurs en el qual explicava les dificultats de tot tipus que s'havien hagut de superar des de l'any 1914 i agraià la col·laboració de totes les persones i institucions que havien ajudat a fer realitat el nou Hospital-Asil. Després d'elogiar les condicions tant de l'emplaçament com de l'edifici, va ressaltar la necessitat de comptar amb el suport de l'Ajuntament, que fins aleshores no havia fet cap aportació, tret de la col·laboració de la brigada d'obres en la canalització dels desguassos.

A partir d'aquells moments, l'Hospital-Asil havia d'estar regit per un Patronat presidit per l'alcalde de la ciutat; com a vocals nats el rector, el jutge de primera instància, el jutge municipal, el comandant militar de la plaça, un representant de la Mancomunitat o de la Diputació de Barcelona, un representant del Govern Civil, un representant de l'Hospital Clínic de Barcelona, dos dels principals donants de l'Hospital, el notari més antic de Granollers i un representant del llegat de Josep Umbert; i com a vocals electius un regidor delegat de l'Ajuntament, dos protectors, un vocal patró i un altre obrer de la Junta de Reformes Socials, i un representant de la Junta de Reforma i Construcció del nou Hospital-Asil.

DISCURS PRONUNCIAT PER FRANCESC RIBAS EN LA INAUGURACIÓ

<<Excms. Senyors. Senyores i Senyors:

No tots en aquest món servim per ocupar llocs que obliguin a dirigir la paraula a un públic tan selecte i nombrós com el que aquí està congregat; però de res serví la resistència oposada per mi, quan els meus companys de Junta em designaren per a l'honorós càrrec de President que tingué d'acceptar amb totes les conseqüències.

Temia i desitjava l'arribada d'aquest solemne acte. La temia per no estar posseït, com ja he dit de les condicions necessàries; la desitjava perquè significava haver assolit el millorament i el benestar somniat, en bé dels pobres desvalguts. L'intens amor envers el pròxim, l'afecte que sento per aquesta ciutat de Granollers, ciutat per a mí de les grans alegries i de les grans penes, i el comptar amb la vostra benevolència, varem poder més dintre la meva consciència que no totes les altres consideracions.

I així, doncs, em teniu disposat aquí, no a fer un discurs, sinó a ressenyar-vos suscintament l'obra dels nostres ideals, l'obra dels meus amors, el meu somni daurat. Fou el 5 de setembre de 1914 quan va tenir lloc la col·locació de la primera pedra d'aquest edifici. Acabava d'esclatar a Europa la gran guerra que per dissort de tots nosaltres ha fet sentir de manera sensible els seus efectes en aqueixa obra, puig que com tots sabeu, data d'aquella època el gran encariment de tots els elements indispensables a la construcció.

Com aquest flagell no fos prou, tinguérem de lluitar també amb epidèmies, fondes i tristes divisions socials, poc patriotisme, egoismes mal entesos i, per si quelcom mancava per atuir-nos, fins una tempesta ens envià, en mala hora, un llamp que ens produí seriosos perjudicis en els edificis i, per tant, augment de les despeses. Més res d'això ens va atordir. Fermes en el nostre propòsit i convençuts del nostre deure, seguïrem endavant en la nostra tasca. Però malgrat les causes esmentades, que ha estat el que ha retardat el poder habilitar aquestos nous edificis, finalment avui, exultants de joia, els inaugurarem, mercès a l'esforç titànic d'un petit estol de persones caritatives i al recolzament de les més grans cabdals entitats de Catalunya, obrint als desvalguts i a tothom, aquest Sant Hospital de Granollers.

El filantròpic granollerí don Jaume Corbera i Tiana, sufragant per complert les despeses del Pavelló Sant Jaume, destinat a Hospital, va encoratjar-nos a emprendre aquesta atrevida com necessària i benèfica obra, per a la qual no es comptava amb els mitjans econòmics per portar-la a terme. Jo no dubto que tots els granollerins en servaran eterna gratitud del bell gest d'aquest bon patriu; gratitud que jo ara em complau transmetre-li en nom dels pobres, en nom de la Junta i en el meu propi, Puig no es gens corrent que en vida s'esmercin tan quantioses sumes en bé del pròxim. D'aquí, d'aquesta important donació, nasqué la idea de la construcció del present Hospital.

Quan majors angúnies passàvem, després per la continuació dels edificis, ja que per la manca de diners tingueren de paraitzar les obres, la Providència feu que el doctor don Francesc Fàbregas i sa distingida muller Na Faustina Mata, que dit sigui de pas no tenen cap lligam amb aquesta ciutat, ens proporcionessin els diners que ens mancaven per acabar el Pavelló de Santa Faustina, destinat a l'Assil. No satisfets encara aquests benefactors de tan important donatiu, es desprengueren d'una nova quantitat i compraren el mobiliari complet per tal de que es pogués habilitar l'esmentat edifici.

Ultra això, assabentats més tard de les dificultats per què passava la Junta per a proveir-se del material indispensable per a la sala d'operacions i demés serveis, l'esmentat matrimoni, que fa honor a l'altruisme de la raça, tingué la nova generositat de fer tant important almoïna. I ara, en consignar tant exemplar com insòlita actitud, sols prego a tots els fills i veïns de Granollers

que recordin aquestes tan benèfiques obres, fetes amb un desinterès sens límits, exempt de tota humana vanitat i tant sols comprensible per que és guiat per un immens amor al pròxim, sigui quina sigui la seva procedència.

Molts més actes de caritat vos podria encara relatar d'aquests exemplars protectors, més no ho faré per no ferir la seva peculiar modèstia. Sigui'm sols permès dir-vos, però, que en varis indrets de Catalunya i particularment en la ciutat Comtal, són conegudes les seves gestes pels milers de llàgrimes que han eixugat amb sa preciosa vida que tant bé saben esmerçar! Altre dada important de la nostra empresa és la que anem a consignar.

La gran simpatia i entusiasmes demostrats en tots moments envers aquesta obra per l'Excm. el Ilm. Doctor Enric Reig, m'entres fou Bisbe de Barcelona, permeté el poder dur a terme la venta dels formosos retaules que, com tothom sap, havien format part de l'altar major d'aquesta església parroquial en el segle XIV, i els quals guardava l'Il·lustre Degà del Vallés doctor don Onofre Biada, qui va donar-nos també tota mena de facilitats per a aquella operació.

La junta de museus i l'Ajuntament de Barcelona, sabedors de que el producte de dits retaules tenia en sa major part d'aplicar-se a aquesta benèfica obra, no regatejaren en pagar en el seu màxim valor les esmentades taules, les gestions per a l'adquisició de les quals foren començades en la benemèrita Societat d'Atracció de Forasters de Barcelona. No creient ara oportú retreure els entrebancs que per l'adquisició de dits retaules sorgiren en aquesta ciutat, posats precisament per els qui menys devien fer-ho, anirem seguint la nostra relació. Fou amb part dels diners procedents d'aquesta venda que poguérem aixecar després aquest Convent Església, reservant-nos-els una important suma per a les rentes que son indispensables per el sosteniment dels malalts hospitalitzats. Va ésser el mai prou plorat patrici N'Enric Prat de la Riba, qui feu se'ns concedís per la Diputació, l'any 1915, una bonica subvenció que amb tota regularitat hem anat cobrant periòdicament. Cal dir també que tampoc ens ha mancat l'apocament de l'actual il·lustre President de la Mancomunitat, senyor Puig i Cadafalch, les simpaties del qual per nostra obra han estat sempre ben manifestes i paleses.

El gran redemptor dels infants que ha sacrificat vida i salut per millorar l'ensenyança primària a Catalunya, l'activíssim i estimat Rector de la Universitat de Barcelona, aquest mestre que impulsa el moviment i vida del primer Hospital de Catalunya, nostre distingit amic l'Excm. Sr. Marquès de Carulla, ha estat a tota hora el nostre primer Conseller, el nostre alletador il·lustre, ja enfundin-nos sos grans optimismes en les hores de depressió i dubte, ja honorant-nos amb sa presència en tots els actes d'interès per aquesta obra. No puc menys també de citar el nom d'un altre gran conseller de la mateixa, el celebrat doctor Pere Esquerdo (q.a.c.s.), amb qui no passava setmana que no sostinguéssim conversa respecte la marxa i avenir d'aquest Hospital. Volem esmentar igualment el gran concurs i recolzament que ens ha prestat en diverses ocasions l'Excel·lentíssim senyor Marquès d'Estella, el qual deixant-se portar per son amor al soldat i a nostra terra, i també per ésser un gran coneixedor del problema social de la nostra Pàtria, ha contribuït eficaçment a l'acte que avui celebrem.

Moltes altres personalitats encara han ajudat en gran manera a que Granollers pugui posseir aqueixos bells edificis, les qualitats i condicions dels quals jo no dec pas descriure, no molt menys comparar amb les de l'antic Hospital.

Sols permeteu-me manifestar a tots i a cadascun dels que ens heu ajudat, que de tot cor els agraim en nom dels beneficiaris de la seva bona obra, el premi de la qual assoliran indubtablement per part d'aquell que tant justicierament sap fer-ho. Paràgraf a part mereix la cooperació entusiasta i generosa que les dames han aportat a la nostra tasca benèfica.

Un cop més cal dir-ho; la dona catalana ha donat proves de son arrelat esperit de caritat. La seva col·laboració constant, ja reunint-se en un bell grup de damisel·les que per son amor als pobres organitzaren la gran festa en el Casino, que tants cabdals reuniren per invertir en aquestes obres, ja en altres generosos afers, feu d'elles com unes amoroses i dolces padrines d'aquesta Casa, dels humils desvalguts, dels malalts tots, i dels suaus vellets fins ara mancats absolutament d'un tant escaient con joliu Assil.

Com vos deia en començar, jo estic mancat de condicions per expressar-vos en aquests moments l'alegria que en mon cor batega i l'eficàcia tant moral com material d'aquests Pavellons. No obstant, faré notar que encara que en nostre País som en general refractaris a l'assistència hospitalària, no es poc negar que els avenços de la Cirurgia i sa promptitud en éssers utilitzats en tal mena d'establiments, salven arreu del món i, per tant, poden salvar-se algunes d'aquí, milenars de vides, tot reduint les hores de sofriment de les malures de tota mena que per dissort de la Humanitat van cada dia en augment. Les condicions d'emplaçament d'aquest Asil, indubtablement han de contribuir també al benestar de sos moradors els quals veuran allargar sa vida mercès a la sanitat del lloc i a la puresa de l'ambient, per la moderna higiene de tots els serveis instal·lats i, en fi, per la formosa natura de que està rodejat.

I si a aquesta millora de caràcter benèfic-social, hi afegim l'engrandiment i expansió de la ciutat amb la desaparició dels antics edificis i vell Cementiri, que de apartar-se a la pràctica (com jo no dubto), proporcionaran la més gran millora urbana que aquesta ciutat hagués pogut somniar, ¡quina joia la de tots nosaltres en veure aquesta ciutat tant bellament transformada! Em refereixo, com ja molts saben, a que l'actual traçat de línia de M.Z.A es converteixi en Boulevard i a que sigui, per tant, construïda la nova Estació del ferrocarril amb ses cotxeres de màquines i de vagons, embulls per càrrega i demés dependències que tanta manca fan.

Nosaltres creiem ésser nostre deure, abans de fer entrega d'aquests nous edificis a la Junta que té que administrar-los, completar-los amb el Pavelló d'infecciosos, l'església definitiva, la casa per al capellà, etc. però malauradament, per manca de mitjans econòmics tenim que donar per acabada nostra missió en aquest aspecte, sense assolir tot el pla projectat. ¡Alabat sia Déu! Però, hem entès que no es podia pas ajornar per més temps el canvi, mentrestant anessin patint i morint els nostres germans que, per dissort seva, tenen que trucar a les portes de la beneficència pública. Els Estats de comptes repartits vos assabentaran dels cabals esmerçats i de les seves procedències, no dubtant de que altres en vindran i de que si millora com és d'esperar la situació financera d'aquest Municipi, s'hi aportaran els cabals dels quals fins avui ens en havem vist completament privats, puix que ni una sola

pesseta ha pogut donar-nos amb tants anys com han durat les obres. No obstant, tenim de remarcar-li l'ajut material de les brigades municipals en la canalització dels desaigües. Molt pot fer la Municipalitat per al sosteniment d'aquest Sant Hospital, ja sigui augmentant la migrada subvenció que avui té pressupostada, ja creant impostos a base de millores urbanes, ja per altres mitjans, a fi de que sos productes siguin invertits en bé dels pobres asilats i dels malalts.

La comanda que pel que es refereix al Nou Hospital Asil se'ns feu, creurem haver-la complert a satisfacció de nostra consciència, si amb aquest canvi de locals aconseguim allargar la vida de pobres vellets o bé arrabassem a la Parca algun malalt o ferit que pugui trobar aquí ràpida i eficaç assistència; amb aquest ideal l'emprengueren. I ara ens cal dir que si en la nostra comesa, les facultats i qualitats ens han pogut mancar, ens excusem, car les haurem suplert amb l'intens i sincer amor a que li hem esmerçat.

Finalment i abans d'acabar, ens cal dir que en la llarga durada d'aquestes obres hem tingut la fonda pena de perdre'l del nostre costat, per haver passat a millor vida, els entusiastes i bons companys de Junta N'Antón d'Argila, en Jaume Estrada i en Miquel Blanchart, als quals dedico en aquests moments solemniais un pietós record. ¡A ells i a tots grans mercès!...>>

JOSEP Mª MIRÓ I GUIBERNAU

Josep Mª Miró i Gibernau, nascut a Vilanova el 24 de març de 1889, arquitecte amb títol de l'any 1913, va ser arquitecte municipal de Vilanova i la Geltrú i de Cubelles. La seva activitat professional la va desenvolupar principalment a Vilanova, projectant edificis de molts diversos llenguatges en un espai de temps molt curt, que van des del Modernisme més radical de la Casa Pahissa del 1921 fins al racionalisme incipient del Mercat Públic l'any 1941, passant pel Noucentisme de les Escoles Graduades, actualment Escola Pompeu Fabra el 1932, amb una versatilitat increïble. Al març de 1936 sol·licita ingressar com a membre del Sindicat d'Arquitectes de Catalunya. La seva majoria d'obres és varen desenvolupar a la zona de la Rambla dins del municipi de Vilanova, però també va fer projectes a poblacions com Manresa i Granollers amb el seu Hospital-Asil i el Pavelló d'infecciosos del mateix Hospital. Va morir el 5 d'abril de 1966 a Barcelona.

ALTRES OBRES

CAN PAHISSA (VILANOVA I LA GELTRÚ)

Va ser construïda entre 1916 i 1921 promoguda per Sebastià Soler Miró. El seu estil es modernista.

És espectacular el vestíbul, amb una composició de fantasia basada en formes sinuoses i ovoïdals, així com els vitralls policroms de la lluern del saló o el jardí, amb el seu mirador rocallós on hi figura el nom del propietari. Actualment és un casal d'avis.

CASA RENARD (VILANOVA I LA GELTRÚ)

Va ser construïda dins del període entre 1911 i 1929 sense saber exactament les dates.

També coneguda com casa Magriñà. El seu estil es modernista. Té una original estructura amb la façana enretirada i un cos més avançat, alineat amb el carrer, que conforma un petit pati tancat al seu costat. Aquest cos està coronat amb una cúpula d'escames de ceràmica. El coronament, sinuós, és de maó vist, a joc amb la decoració de les portes, finestres i les cartel·les de la tribuna.

PÒSIT NOU (VILANOVA I LA GELTRÚ)

Edifici Industrial construït dins del període entre 1911 i 1929 sense saber exactament les dates.

De l'edifici original només es conserva la façana, la resta va ser enderrocada el 1978 i es va convertir en una cafeteria. De la façana cal destacar-ne els tres grans finestrals de punt rodó que s'obren al primer pis, separats per pilastres amb capitell jònic, revestides de ceràmica blava.

CASA SALOMÉ OLIVER (VILANOVA I LA GELTRÚ)

Edifici residencial d'estil de l'eclecticisme, promogut per Joan Fabré Oliver. Va ser construït el 1932. A la seva façana hi destaca la finestra-fornícula neobarroca que centre el primer pis.

ESCOLA POMPEU FABRA (VILANOVA I LA GELTRÚ)

Edifici construït entre els anys 1932 i 1940. És de planta rectangular, amb un cos central sobresortit i dos cossos laterals, amb patis al voltant. Conceptualment està projectat amb criteris racionalistes, però hi perviu un llenguatge noucentista d'inspiració clàssica en alguns elements decoratius.

MERCAT DEL CENTRE (VILANOVA I LA GELTRÚ)

Edifici públic d'estil racionalista construït entre 1935 i 1941 mercès de la donació de Cristòfor Solé i Carbonell. Va ser remodelat el 1999. Anteriorment el mercat, conegut com el Mercat de la Verdura, estava situat a la plaça de les Cols.

LA CASA LLUVIÀ (MANRESA)

La construcció que es coneix com a Casa Lluvià va ser encarregada per Sebastián Tàpias a l'arquitecte Ignasi Oms i Ponsa, per al qual redacta el projecte amb data del novembre de 1908.

El solar proposat era una resta de finca que la urbanització de la nova trama urbana consolida formant xamfrà entre el carrer de Casanova, actualment

carrer de l'arquitecte Oms, i carrer de Saclosa, per la part posterior de la finca. El límit forma un arc que uneix aquestes dues façanes. Per raons econòmiques, aquest propietari la va vendre a la família Lluvià, la qual va donar a l'edifici la fesomia que avui dia, bàsicament, té. Segons el projecte redactat per l'arquitecte Miró i Gibernau del 20 de novembre del 1922 es demana permís per fer recreixer la tanca de la façana al carrer de Saclosa.

Amb data 15 de febrer de 1923 es redacta un nou projecte per l'arquitecte Josep Mª Miró i Guibernau, en el qual es proposa tancar la porta del que és en aquell moment l'accés principal a l'edifici, convertint l'obertura en finestra, amb la construcció d'un ampit igual que les finestres existents en els baixos de la mateixa façana. Un cop anul·lat l'accés principal es proposa l'obertura en el mur de tancament del jardí existent en façana al carrer de Casanova amb la formació d'un portal, seguint la mateixa ornamentació de pilars i tanca de ferro existent en la pròpia tanca. Aquest projecte no contempla en cap moment la formació d'un nou accés a l'edifici des de l'interior del jardí, i és obvi pensar que es va executar l'accés actual de l'edifici en aquell moment.

Veient la propietat les limitacions d'espai en el jardí privat a l'extrem posterior de la façana lateral del carrer de Casanova, es regularitza el límit de mitgera amb la finca limítrofa, agregant una superfície de 70 m². Aquesta superfície tenia una cota inferior a la del jardí. La superfície agregada provenia de la finca Casa Davant i la cota és la mateixa de l'actual pati d'aquesta. Amb data 24 de novembre de 1923 l'arquitecte Josep Ma Miró i Guibernau redacta un projecte per cobrir aquesta superfície, formant una planta subterrània que s'hi accedeix a través d'una petita superfície inicial on se situava la calefacció i la carbonera, amb accés des de l'interior a través d'una escala situada en el torrassa petit.

Val la pena fer menció del que és interessant d'aquesta ampliació, en la qual l'arquitecte utilitza un sistema per ventilar el soterrani amb una doble paret mitgera on integra una pèrgola de traça romàntica i per la cornisa superior, donant un acabat decoratiu amb totxo col·locat amb dent de serra que facilita l'entrada d'aire al mateix soterrani.

PAVELLÓ D'INFECCIOSOS (GRANOLLERS)

El 31 d'agost de 1933 va tenir lloc l'acte de col·locació de la primera pedra del pavelló de malalties infeccioses (Pavelló de Sant Esteve).

El projecte arquitectònic d'aquest nou edifici seguia la mateixa estructura i estil que la resta de l'Hospital-Asil de Granollers.

L'any 1937 l'estructura de l'edifici ja estava acabada, però l'obra es va paraitzar a causa de les dificultats de la guerra i de la postguerra fins a l'any 1947 on el nou patronat va tornar a endegar l'acabament d'aquest pavelló.

L'any 1950, el patronat es va qüestionar el seu ús ja que va considerar que teníem un clima impropri per al sanatori de malalties infeccioses a més de ser un gran cost econòmic, així l'any 1952 es va determinar que passaria a utilitzar-se com a Asil.

El Pavelló va ser inaugurat per la Festa Major de Granollers l'any 1957.